

Kostanecki, Stanisław

Ciechanów 1065-1965 : (zakończenie obchodów jubileuszowych)

Notatki Płockie 11/1-35, 47-48

1966

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZAKOŃCZENIE „ROKU ŻEROMSKIEGO” W PŁOCKU

29 listopada br. odbyła się w Płocku w Szkole Podstawowej Nr 4 im. Stefana Żeromskiego uroczystość, stanowiąca zakończenie obchodów „Roku Żeromskiego” w naszym mieście. W wielkiej sali nowego pięknego gmachu szkolnego przy ulicy Henryka Jakubowskiego odbyła się akademія z udziałem przedstawicieli władz, zaproszonych gości (m. in. dyrektora warszawskiego Muzeum Mickiewicza prof. dr Adama Mauersbergera), delegacji szkół płockich i młodzieży Szkoły Nr 4.

Uroczystość zagał kierownik Szkoły Roman Leśniewski. Okolicznościowe przemówienie wygłosił mgr Franciszek Dorobek, wice-przewodniczący Prezydium MRN w Płocku, a referat — nauczycielka Szkoły im. Żeromskiego — Alicja Wasilczuk. Uczennice i uczniowie tej szkoły recytowali fragmenty dzieł Żeromskiego oraz utwory prozą i wierszem o nim. Miłym urozmaicheniem uroczystości były pieśni wykonane przez chór szkolny pod batutą nauczycielki Krystyny Kalinowskiej.

Uczestnicy uroczystości zapoznali się również z zorganizowaną przez Towarzystwo Naukowe Płockie i Muzeum Mazowieckie w Płocku wystawą pt. „Stefan Żeromski — życie i dzieło (w 40 rocznicę śmierci pisarza)”. Ekspozycja jej stanowiły książki i czasopisma (m. in. szereg pierwodruków) z Biblioteki im. Zielińskich Tow. Nauk. Płockiego, autograf powieści „Wiatr od morza” i zdjęcia na planszach z Muzeum Mickiewicza w Warszawie oraz zdjęcia w gablotach wykonane przez młodzież płockiego Studium Nauczycielskiego, która odbyła interesującą wycieczkę „Śladami Żeromskiego”. Estetycznie eksponowana według scenariusza mgr Urszuli Morawskiej wystawa w obszernej

świetlicy Szkoły Nr 4 w sposób ciekawy i przystępny informowała zwiedzających o kolejach życia i twórczości Stefana Żeromskiego, o miejscach, w których przebywał i o ludziach, z którymi współżył. Końcowe gabloty miały tytuły: „Autor umarł, dzieło żyje” oraz: „Żeromski — Płock — Mazowsze”. W tej ostatniej gablocie eksponowano m. in. fragment utworu: „Wisła”, w którym Żeromski pisze, że Płock stanie się kiedyś miastem wielkiego przemysłu (co się obecnie urzeczywistnia), wiersz Władysława Broniewskiego „Róża”, czasopismo młodzieży szkół płockich z 1925 r. z artykułem ucznia pt. „Zgon Stefana Żeromskiego”, egzemplarz czasopisma ciechanowskiego „Pięć Rzek” z artykułem: „Stefan Żeromski w Szulmierzu” oraz egzemplarz tygodnika „Petro-Echo” z opisem uroczystości nadania imienia Stefana Żeromskiego płockiej Szkole Podstawowej Nr 4.

Wystawa była czynna w dniach od 29 listopada do 8 grudnia i wzbudziła duże zainteresowanie zwiedzających. Urządzona na terenie szkoły przeznaczona była głównie dla młodzieży szkolnej, toteż zwiedzili ją przede wszystkim uczniowie szkół płockich.

Szerszy zasięg miała urządzona przez Muzeum Mickiewicza w Warszawie oraz Muzeum Mazowieckie w Płocku wystawa pt. „Panorama — Popioły — kostiumy i rekwizyty filmowe”. Wystawę tę otworzył dnia 29 listopada przewodniczący Prezydium MRN w Płocku mgr inż. Robert Lipowski. Ta atrakcyjna i pomysłowo zareklamowana wystawa, przeznaczona dla masowego widza, wzbudziła bardzo duże zainteresowanie, stanowiąc jeszcze jeden element w ogólnokrajowej dyskusji o filmie „Popioły”.

S. K.

CIECHANÓW 1065 — 1965 (ZAKOŃCZENIE OBCHODÓW JUBILEUSZOWYCH)

W dniach 11—12 grudnia odbyły się w Ciechanowie końcowe obchody 900-lecia tego miasta. Uroczystości te zorganizowały: Polskie Towarzystwo Historyczne, Komisja Obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego Wojewódzkiego Komitetu FJN, Komitet Obchodu Dziesięćsetlecia Ciechanowa oraz Towarzystwo Miłośników Ziemi Ciechanowskiej.

11 grudnia w pięknym Domu Nauczyciela przy ulicy Orylskiej — otwarcia jubileuszowej wystawy dokonał Zbigniew Drewnowski, zastępca kierownika Wydziału Propagandy i Agitacji WKW PZPR. Wystawa, zawierająca obfite materiały do dziejów dawnego i nowego Ciechanowa, wzbudziła duże zainteresowanie wśród uczestników uroczystości. Znalazły się na niej: ekspozycje archeologiczne (m. in. szczątki broni z XI wieku, wydobyte z fosy ciechanowskiej), oraz dokumenty, książki, czasopisma, obrazy i fotografie. Na honorowym miejscu umieszczono fotokopię tekstu nie istniejącego już głośniego i wiele dyskutowanego dokumentu łacińskiego, datowanego w Płocku 11 kwietnia 1065 roku, zawierającego przywilej Bolesława Śmiałego nadający klasztorowi w Mogilnie różne dobra, m. in. miejscowość Ciechanów.

Wystawę zorganizowało Archiwum Państwowe m. st. Warszawy i Województwa Warszawskiego przy współudziale Stowarzyszenia Archiwistów Polskich oraz Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Z. Krasińskiego w Ciechanowie. Niektóre ekspozycje pochodziły z Biblioteki im. Zielińskich Tow. Naukowego Płockiego, jak np. egzemplarze czasopisma „Kronika Ciechanowska”, wydawanego w okresie międzywojennym.

Dalsze uroczystości odbyły się w gmachu Studium Nauczycielskiego im. Marcelego Nowotki przy ul. 17 Stycznia. Tu przewodniczący Prezydium MRN Ciechanowa Kazimierz Chrostowski dokonał podsumowania całorocznych obchodów 900-lecia miasta. Jubileusz upamiętnili nie tylko imprezy okolicznościowe

(wielki pochód kostiumowy, przypominający ludzi i wypadki związane z 9 wiekami historii miasta, wojewódzkie igrzyska sportowe młodzieży szkolnej i wystawa rzemiosła), lecz także inwestycje (nowe budynki, stadion sportowy, basen kąpielowy). W Szulmierzu wzniesiono pomnik Stefana Żeromskiego, upamiętniając w ten sposób jego pobyt w Ziemi Ciechanowskiej.

Następnie odbyła się dekoracja licznych zasłużonych obywateli miejscowych Odznakami Tysiąclecia Państwa Polskiego i Odznakami Za Zasługi dla Województwa Warszawskiego. Przemówienie okolicznościowe wygłosił zastępca przewodniczącego Prezydium WRN Stefan Paszkowski.

Z kolei rozpoczęły się pod przewodnictwem prof. dr-a Stanisława Herbsta obrady dwudniowej jubileuszowej sesji popularno-naukowej, w której uczestniczyło około tysiąca osób (może symboliczne 900?). Prelegenci z Warszawy, Ciechanowa, Miawy i Płocka (mgr J. Piłich ze Studium Nauczycielskiego) naszkicowali barwne dawne, nowe i najnowsze dzieje Ciechanowa, poruszając zagadnienia polityczne, wojskowe, gospodarcze, kulturalne i inne. W programie sesji znalazły się następujące prace: doc. dr St. Pazyra: „IX wieków Ciechanowa”, dr. W. Szymański: „Pradzieje Ziemi Ciechanowskiej”, prof. dr A. Wolff: „Ziemia Ciechanowska w okresie książąt mazowieckich”, mgr A. Borkiewicz-Celińska: „Osadnictwo Ziemi Ciechanowskiej (XV—XVI w.)”, dr A. Zaboklicka-Wąsowicz: „Ziemia Ciechanowska w XVII i XVIII w.”, dr S. Gruszecki: „Oblicze ideologiczne i polityczne północnego Mazowsza w XVI stuleciu”, dr J. Łukasiewicz: „Region ciechanowski w okresie kapitalizmu (1865—1915)”, dr A. Zarnowska: „Rewolucja 1905—1907 na północnym Mazowszu”, mgr J. Kuczyński: „Oświata dla dorosłych w powiecie ciechanowskim w początkach XX w.”, mgr B. Dymek: „Ciechanów w latach 1915—1939”, mgr R. Juskiewicz: „Region ciechanowski w walce z Niemcami w latach 1939—1945”, mgr T. Wy-

rykowski: „Ciechanów w okresie okupacji hitlerowskiej”, płk dr K. Sobczak: „Wyzwolenie Ciechanowa w styczniu 1945 r.”, mgr J. Kazimierski: „Rozwój przestrzenny miasta”, mgr W. Kochanowski: „Zabytki Ciechanowa”, R. Bartold: „Ciechanów i Ziemia Ciechanowska w literaturze pięknej”, mgr J. Pilich: „Gwary w okolicach Ciechanowa”, prof. dr J. Berezowski: „Rola regionu ciechanowskiego w rozwoju gospodarczym województwa warszawskiego”, mgr J. Szymański: „Powiat ciechanowski w okresie PRL”. Referaty wzbudziły duże zainteresowanie i wywołały ożywioną dyskusję; mają być ogłoszone drukiem. Spopularyzują one w ten sposób znajomość dziejów i spraw Ciechanowa. Temu też celowi służyły dotąd m. in. numery

popularnego czasopisma regionalnego „Pięć Rzek” wydawanego w Ciechanowie oraz 3 składanki wydane w latach 1962—1965: „Opinogóra”, „Golotczyzna—Sońsk” i „Ciechanów”. Ta ostatnia składanka była opracowana przez Roberta Bartolda (tekst), Zygmunta Bojanowskiego i Jana Korzybskiego (zdjęcia) oraz Jerzego Górskiego (grafika). Składanka zawiera krótkie, lecz ciekawe informacje o dziejach miasta, jego zabytkach i życiu współczesnym oraz przypomina doktora Fr. Rajkowskiego i innych wybitnych i zasłużonych mieszkańców Ciechanowa oraz związki z pięknym miastem nad Łydynią: Zygmunta Krasińskiego, Aleksandra Świętochowskiego, Marii Konopnickiej i Marcielego Nowotki.

ST. KOSTANECKI

WYNIKI KONKURSU NA PAMIĘTNIKI W PŁOCKIM REJONIE UPRZEMYSŁAWIANYM

Sąd Konkursowy Komitetu Badań Rejonów Uprzemysławianych PAN, Komitetu Badań nad Kulturą Współczesną PAN i Towarzystwa Naukowego Płockiego — powołany zgodnie z odezwą konkursową na pamiątki mieszkańców Ziemi Płockiej i Płocka, celem oceny nadesłanych materiałów i przyznanie nagród; działający w składzie:

1. Prof. dr Józef Chałasiński — Przewodniczący Sądu, przedstawiciel Komitetu Badań nad Kulturą Współczesną PAN.
2. Doc. dr Dyzma Gałaj — przedstawiciel Komitetu Badań Rejonów Uprzemysławianych przy Prezydium PAN.
3. Mgr Eugenia Jagiełło Łysiowa — red. „Wiś Współczesna”.
4. Mgr Irena Nowakowa — przedstawiciel Towarzystwa Naukowego Płockiego.
5. Dr Franciszek Jakubczak — przedstawiciel Pracowni Badań Rejonów Uprzemysławianych PAN.

po uprzednim gruntownym zapoznaniu się z materiałami konkursu — 48 pamiątek, na posiedzeniu w pełnym składzie w dniu 29 listopada postanowił: z uwagi na wyrównany poziom prac konkursowych dokonać zmian w wysokości przyznawanych nagród i przyznać nagrody następującym osobom:

I nagrodę w wysokości 5 000 złotych otrzymuje „Krystyna”,

cztery II nagrody w wysokości 2 500 zł każda otrzymują: Jan Lipczyński, „Nurt”, Jadwiga Kowalczyk, Wiesław Cygański,

dziesięć III nagród w wysokości 1 000 zł każda otrzymują: Andrzej Karpiński, Tadeusz Borkowski, Zygmunt Maliński, „Magda”, Wiesław Skupny, Sylwester Kujawowicz, Kazimierz Fabiniak, Jerzy Zieliński, „Gawrzak”, Stanisław Plisko.

Osiem wyróżnień w wysokości 500 zł każde otrzymują:

Hanna Detner, „Stanisława”, Leonard Kamiński, Antoni Rogowski, Barbara Kątna, Jan Renczkowski, „Barbara”, „Myszka”.

Sąd Konkursowy zwrócił ponadto uwagę na szereg innych prac konkursowych, zalecając odpowiednie wykorzystanie walorów poźnawczych, źródłowych i publikacyjnych tych pamiątek.

Uczestnikom konkursu, którzy nie otrzymali nagród ani wyróżnień Sąd Konkursowy zlecił wręczenie upominków książkowych.

Nagrody ufundowali: Ministerstwo Kultury i Sztuki, Polska Akademia Nauk i Prezydium PRN w Sierpcu.

Sąd Konkursowy wskazał na potrzebę utrzymania dalszej współpracy z autorami pamiątek i zachęcenia ich do prowadzenia systematycznej kroniki przemian w rejonie na użytek Komitetu i Pracowni Badań Rejonów Uprzemysławianych PAN oraz Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Z NARAD I SPOTKAŃ

4 listopada odbyła się w Warszawie narada działaczy kulturalnych województwa warszawskiego inauguracyjna mazowiecki rok kulturalno-oświatowy 1965/66. W naradzie wzięli udział: wiceminister kultury i sztuki Zygmunt Garstecki, przewodniczący Prezydium WRN Józef Pińkowski, przedstawiciele stronnictw politycznych oraz liczni działacze kulturalni wojewódzcy i terenowi, m.in. spora ich grupa z Płocka. Referat programowy wygłosił wice-przewodniczący Prezydium WRN — Adam Stolarzewicz. W programie tym jako jedną z głównych imprez kulturalnych województwa w 1966 r. zaplanowano urządzenie w Płocku t.zw. „Wiosny Mazowieckiej”. W roku 1966 — obok kończących się obchodów Tysiąclecia — przedmiotem szczególnej aktywności działaczy kultury na Mazowszu ma być intensyfikacja czy-

telnictwa książek i prasy, amatorski ruch artystyczny i dokształcanie. W czasie narady przemawiali wice-minister Garstecki, sekretarz KWK PZPR Kazimierz Rokozewski oraz liczni działacze.

16 grudnia odbyło się w siedzibie Tow. Nauk. Płockiego spotkanie kierowniczeki Wydziału Kultury Warszawskiej Wojewódzkiej Rady Narodowej — Aleksandry Forbert-Koftowej z członkami Zarządu TNP. Prezes Zarządu mgr Tadeusz Gierzyński zreferował plany i perspektywy pracy Towarzystwa na rok 1966. p. Forbert-Koftowa mówiła o głównych problemach kulturalnych województwa warszawskiego w r. 1966 wskazując na potrzeby i możliwości koordynacji działań czynników wojewódzkich i regionalnych. W dyskusji zabierali głos członkowie Zarządu TNP.

S. K.